

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Tomas Timperi

Urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutus alueen elinvoimaisuuteen

Johtamisen akateeminen yksikkö
Julkisen toiminnan johtamisen
kandidaatintutkielma
Hallintotieteiden kandidaattiohjelma

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Tomas Timperi		
Tutkielman nimi:	Urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutus alueen elinvoimaisuuteen		
Tutkinto:	Hallintotieteiden kandidaatti		
Oppiaine:	Julkisen toiminnan johtaminen		
Työn ohjaaja:	Tuomas Honkaniemi		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	41

TIIVISTELMÄ:

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutusta alueen elinvoimaisuuteen. Ensimmäinen tutkimustavoite on määrittää, mitä tarkoitetaan alueen elinvoimaisuudella. Tämä voi osaltaan edesauttaa yhtenäisemmän akateemisen ja julkisen käsityksen muodostamista elinvoimasta. Toinen tutkimustavoite on selvittää, mikä on urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutus alueen elinvoimaisuuteen.

Urheilu on merkittävä osa yhteiskuntaa. Se aktivoi laajaa harrastajajoukkoa, sitouttaa seuraajia ja luo kulttuurisia ilmiöitä. Historiallisesti urheilu on kytkeytynyt tiiviisti myös poliittisiin ja yhteiskunnallisiin keskusteluihin. Urheilun vaikutukset ulottuvat laajasti niin yksilö- kuin yhteiskuntatasolle. Aiheen tutkiminen on tärkeää, ettei urheilua käytettäisi perusteettomasti politiikan välineenä sen tunteita herättävän luonteen takia. Urheilun yhteiskunnallisten merkitysten lisäksi tätä kandidaatintutkielmaa motivoi tekijän henkilökohtainen kiinnostus urheilua ja aluetiedettä kohtaan.

Elinvoima on monitulkintainen käsite, joka muuttaa merkitystään aluekohtaisesti. Elinvoimaisen alueen katsotaan muodostuvan useista osatekijöistä, joita ovat esimerkiksi talous, työpaikat, koulutus, sijainti, innovaatiot, osallisuus ja yhteisöllisyys. Urheiluseurat muodostavat urheilutoiminnan yksiköitä, jotka tarjoavat liikuntamahdollisuuksia urheilusta kiinnostuneille eri tasoilla. Osa urheiluseuroista keskittyy ensisijaisesti kilpailulliseen toimintaan ja liiketoiminnallisiin tavoitteisiin, kun taas toiset painottavat harrastetoimintaa ja yhteisöllisyyttä. Urheilutapahtumat ovat puolestaan yksittäisiä tai säännöllisesti toistuvia tapahtumia, jotka rakentuvat yhden tai useamman urheilulajin ympärille.

Tämän kandidaatintutkielman keskeisin johtopäätös on, että urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutukset ovat vahvasti sidoksissa sijaintiin ja väkilukuun. Aluetaloudelliset hyödyt osoittautuvat usein varsin rajallisiksi, kun taas aineettomat vaikutukset, kuten alueellisen identiteetin vahvistuminen, yhteisöllisyyden lisääntyminen ja imagon paraneminen voivat olla merkittäviä. Näin ollen suurten investointien tekeminen urheiluseuroihin, -areenoihin tai -tapahtumiin taloudellisen tuoton perässä ei ole perusteltua. Alueen elinvoimaisuuden kannalta olisikin perustelluinta tarkastella urheiluseuroja ja -tapahtumia aineettomia hyötyjä tuottavina elinvoimaisuuden osatekijöinä.

AVAINSANAT: elinvoima, urheiluseurat, urheilutapahtumat, alue, aluetaloudelliset vaikutukset, aineeton pääoma

Sisällys

1	Johdanto	4
1.1	Motivaatio ja yhteiskunnallinen merkitys	4
1.2	Tutkimuskysymykset ja tavoitteet	6
1.3	Tutkimusmenetelmä ja lähdekirjallisuus	7
2	Alue ja elinvoimaisuus	9
2.1	Alueen määritelmiä ja ongelmallisuuksia	9
2.2	Alueen elinvoimaisuuden määritelmiä ja ongelmallisuuksia	12
2.3	Veto- ja pitovoima	16
3	Urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutus alueen elinvoimaisuuteen	19
3.1	Urheiluseurat	19
3.2	Urheilutapahtumat	25
4	Yhteenveto ja johtopäätökset	30
	Lähteet	35

1 Johdanto

1.1 Motivaatio ja yhteiskunnallinen merkitys

Urheilufaniksi identifioituva yksilö löytää urheilusta erilaisia merkityksiä ja motiiveja. Urheilun harrastaminen tai seuraaminen voi tuottaa henkilökohtaista merkityksellisyyden kokemusta tai nivoutua osaksi laajempaa elämän merkitysten verkostoa (Breivik, 2022, s. 34). Yleisimmin urheilun seuraamisen aloittamisen taustalla on tarve ja halu kokea yhteenkuuluvuutta muiden ihmisten kanssa (Bang & O'Connor, 2022, s. 10). Muita merkittäviä motiiveja ovat urheilun tarjoama viihdearvo, jännitys, rentoutumismahdollisuus sekä mahdollisuus hetkelliseen irtautumiseen arjesta. Vahva samaistuminen urheiluseuraan tai -yhteisöön voi parhaimmillaan tuottaa kokemuksen elämän mielekkyydestä ja arvokkuudesta (Delia & muut, 2022, s. 51).

Urheilua ensisijaisesti tai pelkästään harrastuksena pitävien keskuudessa yleisimmät motiivit liittyvät fyysisen kunnon ylläpitämiseen, henkiseen hyvinvointiin sekä sosiaalisten suhteiden vahvistamiseen (Seippel, 2006, s. 64). Liikunnan positiiviset terveysvaikutukset ulottuvat laajasti harrastajien fyysiseen kuntoon riippumatta siitä, onko kyse kilpaurheilusta vai kuntoilusta (Malm & muut, 2019). Näillä vaikutuksilla voi olla kauaskantoista merkitystä. Liikuntaharrastuksen aloittaminen ja ylläpitäminen voivat vähentää sairastavuutta erityisesti ikääntyneemmässä väestössä, mikä puolestaan voi keventää terveydenhuollon kuormitusta.

Urheilutoiminnan luonteen vaikutus yksilön urheilukokemukseen vaihtelee lajeittain, mikä herättää jatkokysymyksiä siitä, minkälaista urheilutoimintaa on perusteltua tukea julkisilla varoilla (Seippel, 2006, s. 65). Nyky-yhteiskunnassa urheilu on muodostunut merkittäväksi taloudelliseksi sektoriksi, johon investoiminen kohtaa vähemmän moraalista kritiikkiä (Franjić, 2020, s. 24). Julkisen sektorin osallistumista suurten urheilutapahtumien rahoittamiseen perustellaan usein tapahtumien moninaisilla

hyödyillä järjestävälle taholle (Franjić, 2020, s. 22). Globaalissa politiikassa vallitsee käsitys siitä, että näkyvyys ja vaikutusvalta vahvistuvat urheilutapahtumien järjestämisen myötä.

Yksilötasolla toiset kokevat urheilun ensisijaisesti fyysisenä aktiviteettina, toiset puolestaan kuluttavat sitä viihteenä maksaen siitä. Yhteiskunnallisella tasolla urheilu on ollut kautta historian merkittävä politiikan väline, mistä on lähihistoriassa lukuisia esimerkkejä vuoden 1936 Berliinin kesäolympialaisista aina Qatarin jalkapallon maailmanmestaruuskilpailuihin saakka. Täydellinen urheilun ja politiikan toisistaan erillään pitäminen on utopistista toiveajattelua, joka ei todennäköisesti konkretisoidu koskaan. Samanaikaisesti urheilu tarjoaa markkinasektorille näkyvän ja tunteita herättävän alustan, jonka kautta on mahdollista edistää kaupallisia tavoitteita sponsorointi- ja mainossopimusten avulla.

Urheilu vaikuttaa laajasti eri ihmiskunnan tasoilla. Se herättää voimakkaita tunteita, mikä korostaa tarvetta tieteelliselle ja objektiiviselle tarkastelulle. Aiheen tutkiminen on tärkeää, jottei urheilua käytettäisi sen tunteita herättävän luonteen takia perusteettomasti vedotessa esimerkiksi urheiluseuran tukemiseen tai urheilutapahtuman hakemiseen. Paikallinen urheiluseura voi yksilötasolla näyttäytyä selviönä, mutta aluekehityksen ja aluetalouden näkökulmasta sen kokonaishyötyjä on arvioitava kriittisesti. Suurten urheilutapahtumien järjestämistä puolustetaan usein sekä aineellisilla että aineettomilla hyödyillä, kuten työllisyysvaikutuksilla ja positiivisella imagolla. Kuitenkin herää kysymys, missä määrin nämä tapahtumaa edeltäneet lupaukset ja odotukset toteutuvat käytännössä, ja miten niitä seurataan ja arvioidaan jälkikäteen.

Tutkimusaiheen valintaan on vaikuttanut yhteiskunnallisten perusteluiden lisäksi henkilökohtainen kiinnostukseni urheiluun sekä aluetieteeseen. Urheilun harrastajana ja seuraajana olen kohdannut epäkohtia, joihin tämän kirjallisuuskatsauksen toivon antavan vastauksia. Karttakirjojen ja strategiapelien parissa syntynyt viehätys alueiden

kehittämiseen asettaa urheilun alueelliseen kontekstiin. Elinvoiman tarkastelu voi tarjota minulle tulevaisuuden työelämää varten ainutlaatuista katsantokantaa aluekehittämisen teemoihin liittyvissä työtehtävissä.

1.2 Tutkimuskysymykset ja tavoitteet

Tässä tutkielmassa esitän kaksi tutkimuskysymystä:

1. Mitä tarkoitetaan alueen elinvoimaisuudella?
2. Mikä on urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutus alueen elinvoimaisuuteen?

Toisessa pääluvussa tarkastelen alueen ja elinvoimaisuuden käsitteitä. Työni tavoitteena on analysoida näiden käsitteiden määritelmiä laaja-alaisesti, edistäen lukijan ymmärrystä niiden teoreettisesta ja käytännöllisestä merkityksestä. Tämä petaa asetelmat kolmanteen päälukuun, jossa esittelen tutkimuksia urheiluseurojen ja -tapahtumien alueellisista vaikutuksista. Koska yksikään tarkastelluista tutkimuksista ei suoraan arvioi vaikutuksia elinvoimaisuuteen, on keskeistä selkiyttää, mitä elinvoimaisuudella tarkoitetaan. Urheiluseuroja ja -tapahtumia käsittelevillä tutkimuksilla on taipumus arvioida aluetaloudellisia vaikutuksia. Yhteenvedossa ja johtopäätöksissä vastaan molempiin tutkimuskysymyksiin kokoamalla analyysin aiemmissa luvuissa esitellyistä tutkimuksista.

Ensisijainen tutkimustavoitteeni on selvittää urheiluseurojen ja -tapahtumien todelliset vaikutukset alueen elinvoimaisuuteen. Esittelen laajasti kotimaisia pienempiä ja kansainvälisesti suurempia urheiluseuroja ja -tapahtumia, jotta muodostuisi kokonais käsitys siitä, onko sijainnilla ja koolla merkitystä alueellisissa vaikutuksissa. Toinen tavoitteeni on lisätä ymmärrystä ja tietoisuutta elinvoiman käsitteestä, jotta niin julkisessa kuin akateemisessa keskustelussa jaettaisiin yhtenäisempi näkemys käsitteen määritelmästä alueen kontekstissa. Elinvoima on vaikuttavalta kuulostava sana, joka luo

mielikuvia jostain positiivisesta. Tällöin sen käyttö voi olla houkuttelevampaa useissa asiayhteyksissä ilman tarkempaa käsitteen tarkastelua.

1.3 Tutkimusmenetelmä ja lähdekirjallisuus

Tutkimusmenetelmänä käytän kirjallisuuskatsausta. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on koota yhteen erillisiä tutkimustuloksia ja käyttää niitä perustana uusien tutkimustulosten muodostamiselle (Salminen, 2011, s. 4). Menetelmänä kirjallisuuskatsaus on vaativa ja aikaa vievä, eikä se onnistu ilman tutkimusten tiivistä ja loogista yhteen kytkentää. Hallintotieteissä vähäisemmäksi jäänyttä kumulatiivisuutta ei voida saavuttaa pelkällä löyhällä linkittämisellä (Perry & Kraemer, 1986).

Salminen (2011, s. 6) esittelee kirjallisuuskatsauksen kolme perustyyppiä, jotka ovat kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. Tämä kandidaatintutkielma on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, sillä en ole rajannut aineistojen valintaa metodisesti tai asettanut tarkkarajaisia tutkimuskysymyksiä. Kuten Salminenkin (2011, s. 6) toteaa, kyseessä on yleiskatsaus ilman tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä.

Kirjallisuuskatsauksen tekemiselle on useita mahdollisia syitä. Kirjallisuuskatsaus voi kehittää olemassa olevaa teoriaa, arvioida teoriaa, rakentaa kokonaiskuvaa, tunnistaa ongelmia tai kuvata tietyn teorian kehitystä (Baumeister & Leary, 1997, s. 312). Tämän kandidaatintutkielman ensisijaisena tavoitteena on rakentaa kokonaiskuva elinvoimaisuuden käsitteestä sekä urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutuksesta alueiden elinvoimaisuuteen. Samalla kirjallisuuskatsaus tarjoaa mahdollisuuden tunnistaa ilmiöön liittyviä ongelmakohtia. Lisäksi kandidaatintutkielman rajallisen laajuuden vuoksi kirjallisuuskatsaus on tässä tapauksessa tarkoituksenmukaisempi lähestymistapa kuin uuden empiirisen tutkimuksen toteuttaminen.

Olen koonnut aineiston mahdollisimman kattavasti sekä kotimaisista että kansainvälisistä lähteistä. Se koostuu pääasiassa tieteellisistä artikkeleista ja julkaisuista, mutta soveltuvan kotimaisen aineiston vähäisyyden vuoksi mukana on myös joitakin opinnäytetöitä ja pro gradu -tutkielmia. Elinvoimaa käsittelevä tutkimus keskittyy pääasiassa Suomeen, mutta urheiluseuroja ja -tapahtumia koskevassa kirjallisuudessa tarkastelu laajenee myös muualle Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan.

2 Alue ja elinvoimaisuus

2.1 Alueen määritelmiä ja ongelmallisuuksia

Yhtenäisen maailman käsityksen synnyttyä 1600- ja 1700-luvuilla maailmaa on pyritty jäsentämään alueellisilla viittauksilla (Agnew & muut, 2015, s. 313). Ajan saatossa käsitykset alueesta käsitteenä ovat muuttuneet (Jones & Paasi, 2013, s. 2). Alue yleisellä tasolla sekä akateemisilla aloilla herättää tyypillisesti mielikuvan homogeenisesta tilasta, jolla on tiettyjä fyysisiä ja kulttuurisia ominaisuuksia (Agnew, 2012, s. 9). Esitieteellisen näkemyksen mukaan alue on käytännöllinen valinta, annettu alueellinen yksikkö, jota tarvitaan tiedon keruuseen ja esittämiseen, mutta jolla ei ole erityistä käsitteellistä roolia (Paasi, 2002, s. 804).

Gregory ja muut (2009, s. 630) esittävät, että maantieteellisessä näkökulmassa alueella tarkoitetaan yleisesti jotakin seuraavista: määrittelemättömän kokoista aluetta Maassa, jossa erilaiset elementit muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden; yhtä osaa järjestelmässä, joka kattaa koko maapallon; tai jonkin maantieteellisen piirteen osaa, kuten tiettyä ilmastollista tai taloudellista aluetta.

Agnew (2012) nostaa esiin viisi erilaista tapaa määritellä alue. Ensinnäkin alue voidaan ymmärtää makroalueena, joka muodostuu pitkän aikavälin toisistaan erottuvien funktionaalisten yhteyksien perusteella. Toiseksi puhutaan toiminnallisista alueista, joissa tarkastellaan esimerkiksi teollistumisen ja kaupungistumisen kaltaisia ilmiöitä. Kolmanneksi alue voidaan nähdä paikallisten yksiköiden yhdistelmänä laajemmaksi kokonaisuudeksi, jolloin alueet määrittyvät sosiaalisten, poliittisten ja taloudellisten piirteiden perusteella yhtenäisiksi. Neljäs näkökulma liittyy uuteen alueellisuuteen ja taloudelliseen rakenneuudistukseen, jossa alueita tarkastellaan globalisaation ja esimerkiksi Euroopan unionin kaltaisten ylikansallisten toimijoiden kautta. Viidenneksi huomio kiinnittyy alueellisiin identiteetteihin ja niiden suhteeseen kansallisiin

identiteetteihin, jolloin korostuvat identiteettien historiallinen kehitys ja globalisaation mukanaan tuomat muutokset.

Paasi (2002, s. 805) sanoo etteivät alueet, niiden rajat, symbolit ja instituutiot ole itsenäisten ja evoluutiollisten prosessien tuloksia vaan jatkuvan kamppailun ilmauksia tilaan, edustukseen, demokratiaan ja hyvinvointiin liittyvistä merkityksistä. Paikan ja alueen voi määritellä myös kokemusten ja tunteiden kautta. Esimerkiksi alue, joka muodostuu kodista, toimistosta ja lomakohteista, muodostuu ihmiselle paikaksi, vaikka sillä ei ole näkyvää rajaa (Tuan, 1977, s. 183). Alueiden sosiaalinen rakentuminen viittaa historiallisesti ehdollisiin käytäntöihin ja diskursseihin, joissa toimijat tuottavat ja antavat merkityksen rajatuille materiaalisille ja symbolisille maailmoille (Paasi, 2002, s. 804).

Alueen määritelmät ja käsitteellistäminen liittyy kehittyviin pyrkimyksiin ymmärtää alueellisen tilan olemusta, merkitystä ja luonnetta sekä sen suhteita talouteen, yhteiskuntaan, politiikkaan ja kulttuuriin (Pike, 2007, s. 3).

Alueen ja paikan käsitteellinen rajanveto on toisinaan epäselvä, koska maantieteilijät käyttävät näitä termejä ajoittain synonyymeina. Alue tyypillisesti yhdistetään hallintoon ja alueellisuuteen, ja koska se nähdään luonnollisena tasona paikallisen ja kansallisen välissä, paikan käsite jossakin vaiheessa kasvatti suosiotaan. Paikka viittaa sen vanhaan etymologiseen merkitykseen laajana tienä tai avoimena tilana eikä yksilöllisiä, ainutlaatuisia tai yleisiä ominaisuuksia omaavan paikkana – tai alueena. (Paasi, 2002, s. 806).

Alueet ja niiden instituutionaaliset rakenteet ovat epävakaita poliittisia muodostelmia, joiden roolien kautta alueen määritelmälle ei ole selkeitä vastauksia (Agnew & muut, 2015, s. 319). Alue-käsitteen kiistat voivat olla ratkaisemattomia, koska ne perustuvat kilpaileviin oletuksiin tilan ja ajan luonteesta, ajattelun ja käytännön suhteellisista rooleista alueiden määrittelyssä sekä eri tutkimusalojen metodologisista perinteistä (Agnew, 2012, s. 15). Käsitteen käyttö on niin monimuotoista, että yhden jakoperusteen

soveltaminen ei vaikuta mahdolliselta. Toisaalta pitkä ja monimuotoinen historia tuo aluetutkimukseen laajuutta ja vaihtelevuutta mikä vahvistaa tutkimusalaa, mutta vaikeuttaa tarkkarajaista määrittelyä (Pike, 2007, s. 3). Useimmat alueelliset luokittelut ovat täynnä historiallisia merkityksiä, jotka eivät yleensä muutu nopeasti, vaikka niitä haastettaisiinkin aktiivisesti (Paasi, 2002, s. 805).

Paasi (2003) puhuu alueellisesta identiteetistä, jonka ongelmaksi hän nostaa esimerkiksi samaistumisen, joka voi johtaa ajatukseen tilallisesti homogeenisestä yhteisöstä, jossa tietty alue, ihmisryhmä ja kulttuuri muodostavat eheän kokonaisuuden. Ylipäätään käsitys siitä, että alueellinen identiteetti olisi empiirisesti havaittava ilmiö tietyllä alueella, voi olla ongelmallista myös alueen määrittelemisessä. Identiteetit kuvitellaan usein rajojen ja sulkeutuneisuuden kautta, mikä on ongelmallinen lähtökohta globaalissa ja liikkuvassa maailmassa.

Alueen käyttö sanana ei ole muutenkaan aina tiedostetusti motivoitua, sillä se saattaa auttaa ryhmittelemään monimutkaisia ilmiöitä esimerkiksi kansallisvaltion alueelliseen viitekehykseen (Agnew, 2012, s. 8). Tämä saattaa rajata ulos joitain selittäviä tekijöitä tutkittavalle ilmiölle. Sen lisäksi yhä vahvemmin keskinäisriippuvaisessa kontekstissa alueet määrittyvät niiden yhteyksien ja suhteiden perusteella sekä niiden sisällä että niiden oletettujen rajojen ulkopuolella (Pike, 2007, s. 4), mikä velvoittaa katsomaan alueiden ulkopuolelle. Nykyiset ylijarajat alueet ovat muutenkin syntyneet esimerkiksi poliitikkojen, suunnittelijoiden ja liike-elämän yhteenliittymien kautta, eivätkä historiallisten alueellistumisprosessien tai kansalaisten arjen kautta (Paasi, 2003, s. 6).

Alueet voidaan määrittellä ja luokitella monin eri tavoin, esimerkiksi luonnonmaantieteellisten, taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen kriteerien perusteella. Koska alueet eivät ole staattisia, eikä mikään taho voi määrittää niitä absoluuttisesti, ne ovat aina suhteellisia ja kontekstisidonnaisia. Alueiden käsitys ja määrittely muotoutuvat sen mukaan, mitä ilmiötä tutkitaan, ja näin ollen historian sekä keskinäisten vuorovaikutusten ymmärtäminen tarjoaa tärkeitä lähtökohdat alueiden

tutkimiselle. Alue-käsitteen monimuotoisuus ei sinänsä ole ongelmallista, mikäli tutkijalle ja lukijalle on selkeää, mitä kriteereitä alueen rajaaminen noudattaa. Tällöin alueet voidaan nähdä enemmänkin dynaamisina ja rajattomina kokonaisuuksina, joita osoitetaan spottivalaisimella.

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkasteltavien urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutusalueet ovat ensisijaisesti kuntia, kaupunkeja tai metropolialueita. Alue-käsitteen rikkaan määritelmien historian ja ongelmallisuuksien ottaessa huomioon urheiluseurojen ja areenoiden vaikutusta alueen elinvoimaan voi olla helpompi ymmärtää. Sen lisäksi, että alueen käsite itsessään vaatii laajaa tulkintaa, se tarjoaa pohjan elinvoimaisuuden tulkinnalle.

2.2 Alueen elinvoimaisuuden määritelmiä ja ongelmallisuuksia

Alueen elinvoimaisuus ei ole yksittäinen tekijä, vaan monien eri osatekijöiden muodostama kokonaisuus – kattokäsite, joka on vahvasti sidoksissa aluetalouteen ja -tutkimukseen. Elinvoimaa voidaan pitää aluetaloudellisten ja sosioekonomisten ominaisuuksien varastona, joka muodostuu ajan kuluessa ja muuttuu osatekijöiden yhteisvaikutuksesta (Aro & muut, 2023, s. 26). Elinvoimaisuus tuntuu tarkoittavan eri asioita riippuen siitä, minkälaista aluetta tarkastellaan. Paananen ja muut (2014, s. 27) kuvailevat elinvoimaisuutta luonteeltaan dynaamiseksi, eläväksi ja sosiaaliseksi ilmiöksi sekä sisäsyntyiseksi piirteeksi, joka saa alkunsa alueeseen sitoutuneista inhimillisistä toimijoista, heidän avoimesta vuorovaikutuksestaan sekä alueen ja sen toimijoiden ainutlaatuisuudesta ja kyvystä mukautua muutoksiin. Baldauf (2010, s. 24–25) puhuu myös dynaamisesta ja kokonaisvaltaisesta käsitteestä, joka yhdistää talouskasvun, yhteiskunnan toimivuuden ja yksilön elämän näkökulmat elinvoimaisuuteen. Staattisen tilan sijaan kyseessä on liikkeessä oleva voima, joka mahdollistaa uudistumisen ja sopeutumisen olosuhteiden mukaan. Elinvoimaa kuvataan myös kokoneutraaliksi

käsitteeksi, koska sen eri osatekijät voivat kumota toisiaan (Kuhmonen & muut, 2013, s. 30).

Alueellisen elinvoiman käsite on ollut jo pitempään käytössä erityisesti talousmaantieteessä, jossa alueen elinvoimalla tarkoitetaan usein alueiden aluetalouden elinvoimaa (Salmivuori, 2022, s. 92). Tämä viittaa numeerisilla sosioekonomisilla indikaattoreilla mitattaviin lukuihin, kuten taloudelliseen kehitykseen ja kilpailukykyyn. Suomessa elinvoiman käsite nousi keskusteluun vuonna 2009 Sitran käynnistettyä Elinvoiman lähteet -nimisen kehitysohjelman. Tietynlaisen virallisen hyväksynnän se sai vuonna 2015 uudessa kuntalaissa, jossa perustehtäväksi kunnille määriteltiin esimerkiksi hyvinvoinnin edistäminen ja elinvoiman lisääminen (Aro & muut, 2023, s. 25). Kiinassa kaupunkielinvoimaisuus on ollut yksi keskeisistä tutkimusaiheista useilla tieteenaloilla (Jiang & muut, 2023).

Cai (2020, s. 373) jakaa tutkimuksessaan elinvoimaisuuden seitsemään eri ulottuvuuteen, jotka ovat taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen, teknologinen, ympäristöllinen, terveydenhuollon ja liikenteellinen elinvoimaisuus. Aro ja muut (2023, s. 25) määrittävät tutkimuksessaan elinvoimalla tarkoitettavan kaikkia aluetaloudelliseen perustaan ja kasvuun liittyviä osatekijöitä. Näitä osatekijöitä voivat olla esimerkiksi talous ja resurssit, työpaikat ja työllisyys, arvonlisäys ja liikevaihto, rakentaminen ja asuntotuotanto, yritykset, koulutus ja osaaminen, liikenneyhteydet ja saavutettavuus sekä tutkimus ja tuotekehitys.

Jauhiainen ja Huovari (2013, s. 14–15) tunnistavat tutkimuskirjallisuudesta alueen elinvoimaan liittyviksi tekijöiksi esimerkiksi sijainnin eli etäisyyden keskuksista ja markkinoiden läheisyyden, yrittäjyyden, inhimillisen ja sosiaalisen pääoman sekä avoimuuden erilaisuudelle. Myös yliopistoista katsotaan tulleen merkittäviä alueen elinvoimaan vaikuttavia tekijöitä. Raportissaan he tarkastelivat elinvoimaa väestön, työpaikkojen kuntatalouden näkökulmista. Elinvoimaisia voivat olla esimerkiksi sellaiset alueet, jotka kykenevät sijaintinsa ja elinkeinorakenteensa ansiosta pitämään

väestönkehityksen, työllisyyden ja palvelutarjontansa kohtuullisella tasolla valtion ja EU:n tukijärjestelmistä riippumatta (Salmivuori, 2022, s. 95). Kuntaliiton (Pauni, 2012, s. 19–20) luettelemat elementit elinvoimaiselle kunnalle ovat palvelujen järjestämisen edellytykset, demokratia ja johtaminen, vetovoimaisuus ja kilpailukyky, talous- ja henkilöstöresurssit sekä yhdyskunta ja ympäristö. Kuntien elinvoimaa katsotaan määrittävän niiden kyky hyödyntää sosiaalista pääomaa, kyky tukea paikallisyhteisöjä, osallisuutta ja identiteettiä sekä kyky luoda uutta, oivaltaa asemansa ja rakentaa tulevaisuus erottuen verrokeista ja luottaen strategiisiin valintoihinsa (Paananen & muut, 2013, s. 13). İşiklar (2017, s. 22) toteaa kaupunkipaikkojen saavan elinvoimansa ihmisten monimuotoisuudesta, liikkuvuudesta ja jatkuvuudesta. Elinvoima voi ilmentyä rakentavasti tai tuhoisasti riippuen siitä, miten yhteiskunta käsittelee erilaisia jännitteitä (Baldauf, 2010, s. 24–25).

Aro ja muut (2023, s. 26) erottelevat alueen elinvoimaisuudessa ulkoisen ja sisäisen sekä kovan ja pehmeän elinvoiman. Alueen ulkoinen elinvoima tarkoittaa alueen riippuvuutta ja vuorovaikutussuhdetta muuhun kehitykseen tai muiden tekemiin päätöksiin ja resursseihin. Alueen sisäinen elinvoima on taas ne asiat, joihin alue voi vaikuttaa. Näitä ovat esimerkiksi alueen yleinen ilmapiiri, luottamuspääoma, päätöksentekokyky, yhteisöllisyys sekä jatkuva kyky reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Kovalla elinvoimalla tarkoitetaan mitattavissa ja vertailtavissa olevia asioita ja tekijöitä. Niitä voidaan luotettavasti mitata ja todentaa tilastojen avulla. Pehmeä elinvoima vastakohtaisesti tarkoittaa niitä asioita, joita on vaikea tai mahdoton mitata. Näitä ovat esimerkiksi luottamus, arvostus ja yhteisöllisyys.

Vahvan autonomian ja taloudellisen liikkumavaran ansioista suomalaiset kaupungit eroavat esimerkiksi eurooppalaisista verrokeistaan (Paananen & muut, 2013, s. 32). Tämä antaa mahdollisuuden suomalaisille kunnille tehdä varteenotettavia valintoja ja ratkaisuja, joilla edistetään elinvoiman kasvamista.

Elinvoimaisuuden käsitteessä on havaittavissa samankaltaisia ongelmallisuuksia kuin alueen käsitteessäkin. Aro ja muut (2023, s. 25) kuvaavat elin-, veto- ja pitovoimaa abstrakteiksi ja saippuamaisiksi käsitteiksi, jotka tilanteesta ja tarkoituksesta riippuen muuttavat merkitystä, ja ovat ristiriitaisuuksista huolimatta olennaisia alueiden kehitystyössä. Jo yli kymmenen vuotta sitten elinvoimaisuuden käsitteen katsottiin liiallisen yleistymisen myötä kokeneen arvon laskun (Paananen & muut, 2013, s. 13).

Elinvoimaisuuteen liitettävää elinkeinopolitiikkaa Makkonen ja Kahila (2021, s. 25) kuvaavat laajaksi käsitteeksi ilman tarkempaa määritelmää käytännön toteutuksen osalta. He esittävät sille mahdollisuuden muuttua poliittiseksi iskulauseeksi. Aro ja muut (2023, s. 25) toteavat myös elinvoiman käsitteen käytön olleen melko ”villää ja väljää” tarkoituksena käyttää sitä positiivisia mielikuvia luovana iskusanana. 2025 alue- ja kuntavaalien puheenjohtajatenteissa elinvoima-sana toistui muutamia kertoja, muttei ollut johdonmukaisesti minkään puolueen tai puheenjohtajan vaalislogan.

Elinvoima-käsitteen merkityksien laajuudesta kertoo myös se, ettei sille ole olemassa selkeää vastinetta englannin kielessä (Paananen & muut, 2013, s. 27). Tämä voi tarkoittaa sitä, että Suomessa käsitellään elinvoimaa jokseenkin uniikista perspektiivistä. Elinvoima-käsitteen alkuperä on myös tuntematon. Paananen ja muut (2013, s. 27) antavat elinvoimalle vastaavaksi englanninkieliseksi käsitteeksi *viability*, joka on suoraan suomennettuna elinkelpoisuus. *Viability* nousee esille kansainvälisessä keskustelussa usein taloudellisista resursseista ja niiden uusiutumisen- tai säilyttämiskyvystä keskustellessa. Kuntia ja niiden elinvoimaisuutta on tarkasteltu myös *municipal capacityn* ja *council sustainabilityn* käsitteillä (Paananen & muut, 2013, s. 29).

Elinvoimalle suurin käänös lienee *vitality*. Esimerkiksi Cai (2020) käyttää alueellisen elinvoimaisuuden termiä (*regional vitality*) tutkiessaan asuntohintojen ja elinvoimaisuuden suhdetta, Işıklar (2017) käyttää *vitalitya* käsitellessään kaupunkien elinvoimaisuutta ja Makkonen ja Kahila (2021) puhuvat elinkeinopolitiikasta (*vitality policy*) työkaluna syrjäseutujen kehittämisessä. Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump

käytti virkaanastujaispuheessaan 20.1.2025 vigor ja vitality -sanoja peräkkäin virkkeessä, jossa kehotti amerikkalaisia toimimaan rohkeammin ja elinvoimaisemmin. Vitality ei kuitenkaan toistunut hänen pitämässään puheessaan kongressille 6.3.2025. Vitality voi tarkoittaa myös ihmisen terveydellistä elinvoimaa, kuten esimerkiksi Grenmanin ja muiden (2019) tutkimuksessa. Tämä tarkoittaa vitality-käsitteellä olevan useampia merkityksiä.

Alueen tapaan elinvoima jää tutkijan määriteltäväksi. Edellä mainittujen tutkimuksien lisäksi elinvoiman käsitteen kriittistä tarkastelua sisältävää tutkimuskirjallisuutta on vaikea löytää. On ymmärrettävää, että lähtökohtaisestikin abstrakti käsite ei synnytä pakonomaista tarvetta sen määrittelyllä. Kriittistä tarkastelua elinvoiman on kestettävä, jotta pystytään aiempien esimerkkien valossa rajaamaan pois niitä määritelmiä, joita se ei ainakaan tarkoita. Tämä voisi ennaltaehkäistä elinvoiman turmeltumista sitä vääristävän politiikan iskulauseena, ja kohdistaa aihetta sivuavia tutkimuksia lähemmäs elinvoiman käsitettä. Suomen tiedepiireissä selkeän yhtenäisen näkemyksen muodostaminen elinvoiman ja vitalityn käännosten välille voisi olla myös selkeyttävä tekijä.

2.3 Veto- ja pitovoima

Veto- ja pitovoima voivat tietyissä analyyseissä limittyä elinvoimaisuuden käsitteeseen, sillä edellä käsitellyt tutkimukset osoittavat niiden olevan mahdollisia elinvoimaisen alueen osatekijöitä. Tästä syystä käsitteiden tarkempi avaaminen on perusteltua. On tärkeää myös huomioida, että tässä kandidaatintutkielmassa näitäkin käsitteitä käsitellään alueen kontekstissa. Veto- ja pitovoiman käsitteitä on tarkasteltu muun muassa taloushallinnon työntekijöihin (Mäki-Kahma, 2023) sekä sosiaali- ja terveysalan henkilöstön pysyvyyteen (Mustonen, 2022) liittyvissä tutkimuksissa.

Vetovoima tarkoittaa esimerkiksi alueen kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta ulkopuolisten näkökulmasta. Sitä voidaan pitää virtasuureena, jonka muutosta pystytään mittaamaan. Alueen elinvoimaan vaikuttavat virrat koostuvat ulkopuolisista toimijoista, kuten uusista asukkaista, potentiaalisista muuttajista, yrityksistä, jotka tekevät sijaintipäätöksiä, alueelle sijoittavista investoijista, matkailijoista, tapahtumakävijöistä ja muista vierailijoista. Alueen vetovoima voidaan jakaa muutto-, sijainti-, paikka- ja kiertovetovoimaan, joista muuttovetovoima liittyy paikan vetovoimaisuuteen uusien asukkaisen ja potentiaalisten muuttajien näkökulmasta. Sijaintivetovoimaan liittyy paikan fyysinen ja logistinen sijainti suhteessa liikenneyhteyksiin ja aikaetäisyyksiin liikenne-, tavara-, investointi- ja pääomavirtojen näkökulmasta. Paikkavetovoima tarkoittaa esimerkiksi tapahtumia, elämyksiä, ilmapiiriä, luontoa ja ympäristöä asukkaiden, matkailijoiden ja vierailijoiden näkökulmasta. Kiertovoima on alueen kyky houkutella takaisin sieltä lähteneitä. (Aro & muut, 2023, s. 27).

Pitovoima tarkoittaa tekijöitä, jotka saavat alueella asuvat ja toimivat ihmiset jäämään sekä viihtymään siellä. Pitovoima on myös virtasuure, joka on mitattavissa ja jolla on vaikutusta alueen elinvoimaan. Se heijastaa asukkaiden tyytyväisyyttä esimerkiksi alueen palveluihin sekä omaan asuin- ja elinympäristöön. Pitovoima voidaan jakaa, samoin kuin vetovoima, neljään osa-alueeseen: tyytyväisyyteen, viihtyvyyteen, koettuun hyvinvointiin ja turvallisuuteen sekä alueen maineeseen. Tyytyväisyys heijastaa asukkaiden ja toimijoiden kokemuksia alueen palveluista, elinympäristöstä sekä työ- ja uramahdollisuuksista. Viihtyvyys kuvastaa sitä, kuinka sujuvaa, miellyttävää ja mukavaa arki alueella on. Koettu hyvinvointi ja turvallisuus perustuvat arjen kokemukseen, havaintoihin ja tuntemuksiin oman asuin- ja elinympäristön merkityksellisistä asioista. Maine muodostuu alueen ulkoisesta kuvasta, ilmapiiristä ja identiteetistä, jotka vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja alueeseen sitoutumista. (Aro & muut, 2023, s. 27–28).

Veto- ja pitovoima ovat keskeisiä osa-alueita alueellisen elinvoimaisuuden tarkastelussa. Vetovoima näyttäytyy ensisijaisesti mielikuviin perustuvana ilmiönä, kun taas pitovoima

nojaa yksilöiden konkreettisiin kokemuksiin alueella elämisestä (Makkonen & muut, 2019, s. 11). Näin ollen vetovoima kohdistuu erityisesti alueen ulkopuolisiin toimijoihin, kun taas pitovoima niihin ihmisiin, jotka jo asuvat tai toimivat alueella. Nämä kaksi ulottuvuutta eivät ole silti toisistaan irrallisia vaan pikemminkin toisiinsa kietoutuneita. Esimerkiksi vetovoimatekijä, joka on alun perin houkuttanut ihmisen muuttamaan alueelle, voi muuttua muuton jälkeen pitovoimatekijäksi. Tämän vuoksi vetovoiman ja pitovoiman välinen raja ei ole aina selkeä, ja monia tekijöitä voidaan pitää yhtä lailla molempiin kuuluvina.

3 Urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutus alueen elinvoimaisuuteen

3.1 Urheiluseurat

Urheiluseurat ovat ensisijaisesti kotipaikkakunnallaan toimivia urheilutoiminnan perusyksiköitä, jotka harjoittavat yhtä tai useampaa urheilulajia niistä kiinnostuneille henkilöille (Paajala, 2017, s. 8). Moni urheiluseura on niin sanottu yleisseura, joka harjoittaa useampaa urheilulajia. Useimmiten näiden urheiluseurojen sisällä eri urheilulajit muodostavat omat lajijaostonsa, jotka ovat tyypillisesti rekisteröimättömiä yhdistyksiä. Vaikka monissa urheiluseuroissa onkin palkattuja toimihenkilöitä, vapaaehtoisuus on yleisesti ottaen merkittävä tukijalka niin pienemmille kuin suuremmille urheiluseuroille.

Urheiluseuran koolla nähdään olevan suuri merkitys toiminnan laatu- ja vaatimustasossa (Mäenpää, 2023, s. 54). Pienille urheiluseuroille katsotaan etenkin joukkuepallolajeissa jäävän urheiluun innostajan -rooli urheilijapolun alkuvaiheessa. Joidenkin urheiluseurojen painopiste on täysin edustusjoukkueen kilpailullisessa menestyksessä ja liiketoiminnan kasvattamisessa. Monessa tapauksessa junioritoimintaa ei ole ollenkaan. Tämä on silti Suomessa harvinaisempaa verrattuna esimerkiksi Yhdysvaltoihin, jossa toimii useita suuria ja merkittäviä urheilusarjoja.

Niin Suomessa kuin muualla kunnat ja kaupungit käyttävät verotulojaan erilaisten urheiluseurojen houkuttelemiseen ja tukemiseen. Esimerkiksi Yhdysvalloissa kaupungit käyttävät julkista rahaa kannustimina houkutellakseen tai pitääkseen suurien urheilusarjojen joukkueita alueillaan (Lertwachara & Cochran, 2007, s. 244). Tätä tapahtuu myös Suomessa esimerkiksi jääkiekkoujoukkueiden kohdalla. Porin kaupunki osti vuonna 2022 kaikki jäähalliyhtiön osakkeet helpottaakseen Porin Ässien

taloudellisesti vaikeaa tilannetta (YLE, 2022). Porin kaupunki kuittasi samalla Ässien velat itselleen. Edellä mainittujen esimerkkien valossa on perusteltua tarkastella seuraavaksi, millaisia aineellisia ja aineettomia hyötyjä urheiluseurat tuottavat kaupungeille ja alueille. Erityisesti, kun samalla käy ilmeiseksi niiden tukemiseen liittyvä vahva poliittinen ja hallinnollinen tahtotila.

Ritari (2022) tutki pro gradu -tutkielmassaan pesäpallon yhteyttä kuntien elinvoimaisuuteen. Tutkimuskohteiksi valikoituivat Sotkamon ja Vimpelin kunnat ja niiden Superpesis-joukkueet. Tutkimuksesta käy ilmi, että näiden kahden pienen suomalaisen kunnan kannalta nämä urheiluseurat ovat hyvinkin merkittäviä elinvoiman luojia. Suurimmaksi yksittäiseksi vetovoimatekijäksi nimetään ”pesäpalloturistit”, jotka matkailijoina kuluttavat rahaa esimerkiksi lipputulojen muodossa (Ritari, 2022, s. 34). Turistit saattavat kuluttaa lähialueella rahaa myös majoitukseen. Pesäpallolla nähdään olevan merkittävä vaikutus lisäksi kuntien imagoon (Ritari, 2022, s. 36).

Hyvinvoinnin kannalta pesäpallolla nähdään olevan positiivinen vaikutus eläkeläisille, joille ottelu voi olla viikon kohokohta ja seurustelutapahtuma (Ritari, 2022, s. 37). Tutkielman haastatteluissa nousee esille se, että molempien kuntien asukkaat joutuvat väkisinkin kosketuksiin pesäpallon kanssa ja esimerkiksi lapsia tämä voi innostaa pelailemaan pesäpalloa pihapelinä tai harrastamaan urheiluseuraan. Kaikille ihmisille liikunnan hyödyt ovat varsin kiistattomia. Urheilun seuraamista ja faniuden suhdetta ihmisen elinvoimaisuuteen ja kukoistukseen tutkinut tutkimus (Yoshida & muut, 2023, s. 239) päätyi samankaltaiseen lopputulokseen, jossa esimerkiksi sosiaaliset kohtaamiset urheilutapahtumassa voi lisätä ihmisen hyvinvointia. Urheilun katsominen televisiosta ei vastaavanlaisia tuloksia antanut.

Molemmat kunnat tarjoavat lukiossaan pesäpallolinjan, mikä mahdollistaa nuorten harrastajien pysymisen alueella tai jopa muualta siirtymisen alueelle. Ilman Jymyä ja sen menestystä Sotkamossa ei todennäköisesti olisi enää lukiota (Ritari, 2022, s. 55). Näin pesäpallo on myös koulutuksen kautta tuonut alueelle elinvoimaisuutta.

Neljäntenä positiivisena vaikutuksena pesäpallolla katsotaan olleen vaikutusta myös kuntiin aineettomasti esimerkiksi identiteetin, ylpeyden ja yhteisöllisyyden muodossa (Ritari, 2022, s. 56). Vahva identiteetti ja pesäpalloseurojen pitkä historia voivat toimia pitovoimatekijöinä alueelle muuttaneille ja siellä koko elämänsä asuneille.

Toinen esimerkkitutkimus Suomesta liittyy jääkiekkoon. Lähdemäki (2011) tutki jääkiekkoseura Porin Ässien aluetaloudellisia vaikutuksia pro gradu -tutkielmassaan. Lähdemäki katsoo taloudellisten vaikutusten syntyvän alkuperäisestä kysyntäimpulsista ja siitä, miten kysyntä kasvaa kerrannaisvaikutuksen seurauksena. Tämän lisäksi työpaikkojen määrän ja palkkatulojen kasvun seurauksena kulutus lisääntyy ja luo lisäkysyntää (Lähdemäki, 2011, s. 59). Lähdemäki (2011, s. 60–61) teetti kolme kyselyä tutkiakseen Porin Ässien yhteiskunnallisia vaikutuksia. Kyselyistä käy ilmi muun muassa, että paikallisten yritysten mielestä Porin Ässät on tärkeä osa porilaisuutta, kaupunginvaltuutetut pitävät Ässiä Yyterin ja Pori Jazz -festivaalin ohella tunnistettavampina asioina Porissa sekä porilaisten peruskoulujen opettajat jakavat varsin yhtenäisen käsityksen juniorijääkiekon positiivisesta vaikutuksesta nuorten fyysiseen kuntoon. Tutkimuksen tuloksia tarkastellessa on huomionarvoista nostaa esille myös se, että kyseinen tutkimus on tehty aikana ennen Porin Ässien Suomenmestaruuskautta 2012-13, jota edelsi urheilumenestyksellisesti heikommat ajat. Tutkimuksessa tutkailtava kausi on 2007-08, jolloin Porin Ässät sijoittui koko sarjan viimeiseksi 12 pisteen erolla KalPaan.

Ruotsissa (Blomqvist Mickelsson, 2025) urheiluseuroilla katsotaan olevan potentiaalia ottaa vastuuta paikallisista ongelmista varsinkin syrjäisemmillä ja haavoittuvaisimmilla alueilla, joissa esimerkiksi infrastruktuuri on huono ja palveluita vähemmän. Pelkän urheilullisen sisällön laatu ei kuitenkaan riitä edesauttamaan näiden ongelmien ratkaisua. Blomqvist Mickelssonin (2025) tutkimuksessa nostetaan esille kolme kehityskohdetta urheiluseuroissa, jotka ovat johtaminen, organisaation kehittäminen sekä eri organisaatioitten välinen yhteistyö. Näillä viitataan esimerkiksi oikeanlaisten

strategioiden luontiin, urheilijoiden ja lasten rekrytointiin, riittävän resurssitason säilyttämiseen ja toimihenkilöiden palkkaamiseen. Tutkimus antaa esimerkkinä onnistuneista toimista afgaaninuorten toiminnan ottaessaan ukrainalaisia pakolaisia mukaan seuratoimintaan, LGBTQ+-henkilöiden inklusion ja vammaisurheilun edistämisen.

Urheiluseuran edustusjoukkueen kilpailullinen menestys voi vaikuttaa aluetaloudellisesti. Brachert (2021) tutki neljän suuren eurooppalaisen jalkapallopääsarjan putoamiskamppailun seurauksia seuroille ja niiden kaupungeille. Putoamiskamppailun draama tuottaa faneille ja seuroille merkittävääkin taloudellista hyötyä viihdearvon vuoksi, mutta sarjaporrasta alemmas putoava seura kohtaa väistämättä negatiivisia taloudellisia seurauksia (Brachert, 2021, s. 295). Alueellisuus ja alueelliset vaikutukset ovat vahvasti läsnä esimerkiksi jalkapallossa, sillä kansallisesti urheiluseurojen kannatus keskittyy siihen kaupunkiin ja lähialueille. Tutkimuksen tulokset osoittavat putoamisella olevan pääosin lyhytaikaisia negatiivisia vaikutuksia yleisömääriin, työllisyyteen ja jalostusarvoon, työllisyyden kasvuun ja paikallisten pubien ravintoloiden ja majoituspalveluiden tuottoon (Brachert, 2021, s. 295–296, 304).

Ei-jalkapallolliset toiminnot kokivat taas positiivisia muutoksia edustusseuran putoamisesta, koska todennäköisesti jalkapallofanit käyttävät rahaansa muihin palveluihin. Myös Rhoads ja Yongchen (2022, s. 11) tunnistivat katukauppioiden näkökulmasta urheiluseuran menestyksellä olevan merkitystä. Yleisesti ottaen parempi suorituskyky tukee katukauppiaan taloudellista tulosta houkuttelemalla enemmän faneja stadionille, mutta yksittäisten pelien kohdalla myyntitulot saattavat olla korkeammat paikallisen urheiluseuran hävitessä. Rhoads ja Yongchen (2022, s. 11) toteavat havaintojen perusteella katukauppiaille optimaalisimman urheiluseuran olevan ”huono, muttei liian huono”.

Groothuis ja Rotthoff (2016) esittelevät yhdysvaltalaisia tutkimuksia ammattilaisurheilujoukkueen vaikutuksista alueen talouteen, ja päätyvät

samankaltaiseen yhteenvetoon kuin Brachert (2021). Katsauksesta käy ilmi sama väite, jonka mukaan urheiluseura ei juurikaan lisää tuloja tai työllisyyttä vaan aiheuttaa kulutuksen jakaantumista ja siirtymistä sektorilta toiselle (Groothuis & Rotthoff, 2016, s. 22). Ritarin (2022) tapaan Groothuis ja Rotthoff (2016, s. 25 ja 30) tunnistivat urheiluseurojen luovan aineetonta pääomaa esimerkiksi ylpeyden muodossa, jota on vaikeampi mitata ja arvottaa. He tunnustavat urheiluseurojen positiivisen vaikutuksen alueille huomauttaen niiden hyödyn olevan kuitenkin monesti pienempi kuin niille myönnetyn julkisen rahoituksen.

Chikish ja muut (2019) tutkivat kahden NBA-seuran tilapäistä muuttoa toiselle alueelle. Sekä alueella, jolta seura muutti pois, että alueella, jonne se muutti, havaittiin kiinteistöjen arvojen ja vuokrien nousua. Tämän katsotaan liittyvän seuroista ja areenasta syntyviin positiivisiin ja negatiivisiin ”mukavuusvirtoihin”, joista yksi on kahden edellisen tutkimuksen tapaan yhteisöllinen ylpeys (Chikish & muut, 2019, s. 11). He huomauttavat, että kiinteistöjen arvon ja siinä mukana vuokrien nousu hyödyttää asunnonomistajia, mutta saattaa aiheuttaa taloudellista haittaa vuokralaiselle. Alueella, josta urheiluseura lähtee, arvellaan asunnonhintojen nousun johtuvan esimerkiksi levottomuuksien lisääntymisestä. Bradbury (2022, s. 220), joka tutki MLB-urheiluseuran siirtymistä uudelle stadionille Georgian osavaltiossa, toteaa myös uuden taloudellisen toiminnan alueelle saapumisen sijaan toiminnan jatkuvan asukkaiden keskinäisenä kulutuksen siirtona. Hänkin nostaa esille aineettomat ja hinnoittelemat hyödyt, mutta toteaa niiden olevan riittämättömiä kattamaan uuden stadionin investointikustannukset.

Tutkittaessa Berliinin kahden stadionin vaikutusta alueen asuntojen hintoihin ja maan arvoon tunnistettiin niillä olevan positiivinen, joskin heikkenevä vaikutus etäisyyden kasvaessa (Ahlfeldt & Maennig, 2010, s. 224). Tässä tarkastelussa stadionien vaikutukset näyttäytyivät myönteisinä, mikä poikkeaa aiemmista tutkimuksista; jopa suuria investointeja koskevaa kritiikkiä pidettiin osittain aiheettomana. Vaikutukset lähialueella ei kuitenkaan tarkoita sitä, että stadionien alueellinen vaikutus olisi kasvanut korkealle aggregaatiotasolle. Abbasov ja Sedov (2023) löysivät stadionien ja hallien vaikutusten

välillä eroja siinä, missä lajissa siellä joukkueet kilpailivat. Koripallo- ja jääkiekkohallien vaikutuksia ei todettu tilastollisesti merkittäväksi, mutta esimerkiksi jalkapallostadionit vaikuttavat vapaa-ajanpalveluihin ja muihin palveluihin 2,5 kilometrin päähän asti. Alle kilometrin säteellä baseball-stadionit aiheuttavat merkittäviä vaikutuksia ravintola-, majoitus- ja vähittäiskaupan aloille.

Owen (2000, s. 31) on todennut, että urheiluseurojen sosiaalista arvoa mitattaessa on keskitytty väärinkäyttämään taloudellista vaikuttavuustutkimusta, joka liioittelee urheiluseurojen vaikutusta paikallistalouteen. Sen avulla on oikeutettu julkisia investointeja urheiluareenoihin. Owen (2000, s. 74) näkeekin, että urheiluseuran nettovaikutuksen puuttumisesta alueen taloudelliseen toimeliaisuuteen huolimatta kaupungit ovat valmiita käyttämään rahaa urheiluseuroihin niiden aineettomien hyötyjen ansiosta. Hänen mielestään julkisen politiikan tulisi pyrkiä siihen, että urheiluseurat voitaisiin tarjota mahdollisimman pienin kustannuksin, mikä tarkoittaisi julkisen rahoituksen vähentämistä esimerkiksi areenoiden rakentamisessa ja ylläpidossa.

Lertwachara ja Cochran (2007, s. 253) vahvistavat omalla tutkimuksella muiden verrokkitutkimusten havainnot siitä, ettei ammattilaisurheiluseuralla ole myönteistä taloudellista vaikutusta paikallisyhteisöön. Edellä esitellyiden tutkimusten tavoin hekin ehdottavat luopumaan veroalennusten, myönnytysten ja kannustimien antamisesta urheiluseuroille, koska ne eivät samassa suhteessa lisää rahaa alueen talouteen kuin kaupungit verotuloissa menettävät. Humphreys (2023, s. 458) jatkaa samoilla linjoilla kertoen taloustieteellisen kirjallisuuden olleen viimeisen 22 vuoden aikana yksimielinen uusien areenoiden tukemisesta huonona talouskehityspolitiikkana. Hän nostaa esille (Humphreys, 2023, s. 472) Euroopasta hyvinä esimerkkeinä nousu- ja putoamisjärjestelmän ja sen, että seurat omistavat omat areenansa. Näiden ansiosta seurat eivät juuri koskaan muuta kaupungista toiseen eivätkä kuormita veronmaksajaa. Tämä tarkoittaisi Yhdysvalloissa uusien sarjojen luomista, mutta teorian tasolla voisi selittää eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisien urheiluseurojen vaikutusten eroja.

Samansuuntaisia tuloksia on esitetty myös ruotsalaisessa tutkimuksessa (Alpenberg, 2020), jossa tarkasteltiin jääkiekkoareenoihin tehtyjen julkisten investointien motiiveja ja rakenteita. Syiksi rakentaa uusia jäähalleja Ruotsissa Alpenberg (2020, s. 427–429) tunnistaa esimerkiksi kasvavan yhteiskunnallisen tarpeen uusille tai parannetuille jäähalleille, Ruotsin jääkiekkoliigan SHL:n perustamisen myötä syntyneen kilpailun joukkueiden välillä, näkemykset sosiaalisen hyvinvoinnin ja yhteiskunnallisen arvon lisääntymisestä sekä kaupungin tai kunnan imagon parantamisen ja vetovoiman lisäämisen. Luetelluista perusteluista huolimatta näiden infrastruktuurihankkeiden katsotaan olevan poikkeuksellisen poliittisesti ohjattuja.

Alpenberg (2020, s. 428–429) toteaa päätöksentekoprosesseissa käytettyjen investointilaskelmien olevan ylipositiivisia, ja niille saatiin hyväksyntä esittämällä ne verorahoitteisina tai kunnallisesti taattuina ratkaisuin tuleviin tarpeisiin. Jäähallien omistajuus annetaan seuroille, jotta julkisia hankintasääntöjä ei tarvitsisi noudattaa ja projektinjohto voidaan toteuttaa omatoimisesti tai vapaaehtoistyönä. Tämän lisäksi jääkiekkohallit esitetään yleisölle superinvestointihankkeina, joilla paikalliset toimijat osoittavat sitoutumistaan faneille ja kansalaisille. Teknologisten innovaatioiden on katsottu myös olevan myös paikallisyhteisön kannalta merkittävä tekijä perusteltaessa julkisten varojen käyttöä suuren urheilutilojen rakentamiseen (Zawadzki, 2022, s. 361).

3.2 Urheilutapahtumat

Tämä alaluku käsittelee urheilutapahtumien vaikutuksia järjestämispaikkakuntien elinvoimaisuuteen. Urheilutapahtumat muodostuvat yhden tai useamman lajin ympärille, ja niille on usein tyypillistä festivaalimainen ilmapiiri. Usein urheilutapahtuman järjestäjä tai osajärjestäjä on urheiluseura. Tyypillisesti palloilulajien seurat järjestävät omat kotiottelunsa ja täten saavat siitä tietyn määrän tuottoa lippujen ja oheistuotemyynnin muodossa. Pienempien urheiluseurojen järjestämissä tapahtumissa vapaaehtoisilla on keskeinen rooli. Osa urheilutapahtumista on harvinaisia

ja luonteeltaan ainutkertaisia, kuten hiihdon MM-kilpailut tai olympialaiset. Kaupungit saattavat kilpailla niiden järjestämisoikeuksista korostaen tapahtumien alueellisia myönteisiä vaikutuksia (Loikkanen & muut, 2007, s. 4).

Mia Koivujoki-Hyökki (2024) tutki kahden valtakunnallisen pesäpalloleirin aluetaloudellisia vaikutuksia Suomessa. Pesäpalloleirien aluetaloudellisten vaikutusten laskettiin olevan yhteensä n. 2,4 miljoonaa euroa, mistä suurin osa muodostui osallistujien ja kannustajien kulutuksesta alueilla. Eniten rahaa käytettiin majoitukseen ja muihin palveluihin, kuten viihteseen ja liikkumiseen. Väkiluvullisesti pienemmällä paikkakunnalla Kankaanpäässä vaikutukset olivat suhteellisesti isompia kuin Oulussa. Yhteenvedona leirien aluetaloudelliset vaikutukset olivat positiiviset. Leirien kiertävä järjestämisvastuu vaikeuttaa osallistujien sitouttamista alueeseen, minkä vuoksi Koivujoki-Hyökki (2024, s. 109) ehdottaa, että kunnat lähestyisivät leiriläisten perheitä esimerkiksi postikortilla, johon liitettäisiin alennuskoodi paikallisiin palveluihin.

Vuonna 2005 Suomessa järjestettiin yleisurheilun maailmanmestaruuskilpailut. Alueellisista ja kansallisista taloudellisista vaikutuksista tutkimusta tehneet Loikkanen ja muut (2007, s. 56–60) arvioivat vaikutusten olevan yksityisen sektorin yritysten liikevaihtoon, arvonnisäykseen ja työllisyyteen positiivinen. Siitä huolimatta maailmanmestaruuskilpailuiden vaikutus yksittäisenä tapahtumana Helsingin seudun talouteen oli suhteellisen pieni ja arvonnisäysprosentti oli vain 0,15 %. Yksikään tapahtumanjärjestäjä ei kärsinyt taloudellista tappiota, mikä oli seurausta noin 3000 vapaaehtoisen osallistumisesta kisojen toteuttamiseen. Yhteenvedossaan Loikkanen ja muut (2007, s. 56–60) toteavat, että maailmanmestaruuskilpailujen alueelliset ja kansalliset vaikutukset olivat marginaalisia, eikä tällaisen tapahtuman järjestämistä Helsingin kaltaisessa kaupungissa voida siten pitää keinona talouskasvun vauhdittamiseen.

Tutkimuksessa (Elo, 2019, s. 26) urheilutapahtumien tuomista taloudellisista hyödyistä Salon seudulle todetaan vaikutusten olevan eri toimialoilla huomattavissa, mutta

pitkäaikaisvaikutuksen ovat vähäiset. Tapahtumat ovat enemmänkin myyntipiikkejä pitkin vuotta, jotka varmasti vaikuttavat positiivisesti. Tutkimuksessa tutkaillut urheilutapahtumat olivat Master-uinnin lyhyen radan suomenmestaruuskilpailut, Ankkurirastit, nuorten ampujien Kultahippufinaali ja maastajuoksun suomenmestaruuskilpailut. Elo (2019, s. 26) toteaa, että pitkäaikaisia vaikutuksia voi syntyä järjestävän urheiluseuran ja paikallisten yritysten välisenä yhteistyönä sekä urheilutapahtuman tuomien tuottojen ansiota kaupunki ja yritykset hyötyvät urheiluseurojen aktiivisuuden tason pysymisestä. Urheilutapahtumat tuovat kaupungille ja tapahtuma-alueelle positiivista imagoa (Elo, 2019, s. 27).

Urheilutapahtumat voivat edistää kaupungin imagoa (Miragaia & muut, 2022, s. 16–17). Erityisesti matkailun edistämässä ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi kunnat ja kaupungit voivat käyttää urheilutapahtumia keinona edistää yhteiskunnallisia kysymyksiä. Bandan ja muiden (2025) tutkimus näkee urheilutapahtumien, etenkin megaurheilutapahtumien mahdollisuuden edistää kestävä kehitystä ja rauhaa globaalin etelän maissa edellyttäen strategisesti ja osallistavasti järkevän suunnitelman niiden järjestämisessä. Urheilutapahtumat voisivat vahvistaa globaalin etelän maiden omaa toimijuutta kehitystyössä passiivisen vastaanottajan roolin sijaan, tasapainottaa länsimaiden hallitsevaa asemaa kehityskeskusteluissa ja käytännöissä sekä luoda osallistavia ja paikallislähtöisiä ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Qatarin vuoden 2022 jalkapallon maailmanmestaruuskilpailut voidaan sen sijaan nähdä esimerkkinä urheilun megatapahtumien järjestämisen yhtenä kielteisimmistä puolista. Kisojen toteuttaminen edellytti laajaa infrastruktuurin rakentamista, mikä puolestaan vaati valtavan määrän siirtotyövoimaa eri puolilta maailmaa. Tämä johti merkittäviin ihmisoikeusloukkauksiin (Gonzalez, 2024). Siirtotyöläisiin kohdistuneiden ihmisoikeusloukkausten lisäksi kisojen myöntäminen Qatarille herätti laajoja korruptioepäilyksiä. Kansainvälinen jalkapalloliitto FIFA päätti myöntää kisaisännyyden maalle, jolta puuttui tarvittava infrastruktuuri, jossa kesäiset peliolosuhteet ovat äärimmäisen haastavat, ja jonka maajoukkue ei ollut koskaan aiemmin osallistunut MM-

kilpailuihin. Päätös sai osakseen voimakasta kritiikkiä myös siksi, että FIFA:n toimintaan on aiemminkin yhdistetty korrupatio, lahjonta ja rahanpesu (Gonzalez, 2024).

Tutkimuksessa (Parjanen, 2018) Lahden vuoden 2017 hiihdon maailmanmestaruuskilpailuiden vaikutuksista Lahden keskustan elinvoimaisuuteen haastateltiin Rautatienkadun katutason yrittäjiä kahden korttelin väliltä. Haastatteluista kävi ilmi, että kisat elävöittivät Lahden keskustaa luoden positiivista vilinää luoden yrittäjille yhteenkuuluvuuden tunnetta ja kotikaupunkiylpeyttä (Parjanen, 2018, s. 19–20). Selkein taloudellinen hyötyjä oli ravintola-ala. Hyöty keskittyi lopulta hyvin pienelle alueelle Lahden keskustassa. Kehityskohteiksi esitettiin konkreettisia yhteistyörakenteita yrittäjille, jotta heidän olisi helpompi osallistua tapahtumaan. Pidemmän aikavälin vaikutuksia ei tutkimuksessa tutkittu. Johtopäätöksessä Parjanen (2018, s. 19–20) toteaa kisojen positiivisen sosiaalisen vaikutuksen ja keskustan elävöittämisen olleen merkittäviä, vaikka taloudelliset hyödyt eivät olleet kaikille suuria. Lisäksi hän suosittelee tukemaan yrittäjien osallistumista tapahtumiin jatkossakin.

Formula 1 -osakilpailuviikonloppuja kutsutaan usein ”formulasirkukseksi”, jotka tuovat mukanaan suuren määrän tallien työntekijöitä, median edustajia ja kuuluisuuksia paikan päälle. Formula 1:n lähetykset keräävät miljoonia ihmisiä vastaanottimien ääreen ja tuhansia paikan päälle (Storm & muut, 2020, s. 4). Myös Suomeen on suunniteltu Formula 1 -osakilpailua KymiRingin moottoriradalle (MTV, 2020), mutta puheet ovat KymiRingin konkurssin ja myynnin osalta laantuneet. MotoGP-kilpailun järjestäminen kuuluu kuitenkin uuden radan omistajan tavoitteisiin (Iltalehti, 2024). Kilpailuiden järjestämisellä on mahdollisuus saavuttaa alueelle suurta medianäkyvyyttä, mutta urheilutapahtumina Formula 1 -osakilpailut eivät välttämättä tuo selvää aluetaloudellista hyötyä.

Storm ja muut (2020) tutkivat Formula 1 -osakilpailuiden aluetaloudellisia hyötyjä eurooppalaisissa kirjajärjestäjissä. Tutkimuksessaan Storm ja muut (2020, s. 22) päätyvät johtopäätökseen, joka on yhteneväinen aiempien tutkimusten kanssa: Formula 1 -

osakilpailun isännöinnillä ei ole myönteisiä vaikutuksia alueen BKT:hen, työllisyyteen tai turismiin. Tulosta he selittävät muun muassa tehottomalla julkisten varojen käytöllä, turistikulutuksen kompensatiolla ja paikallisten asukkaiden siirtymisellä kilpailuviikonlopun ajaksi muualle. Storm ja muut (2020, s. 23) eivät näe julkisten varojen suuren käytön näihin tapahtumiin olevan oikeutettua nettomääräisesti positiivisten konkreettisten vaikutusten puuttuessa. Niin ikään aineettomat hyödyt nostetaan esille, mutta niiden todetaan olevan vaikea mitata taikka todentaa.

Urheilutapahtumien suosiota voidaan hyödyntää lentokenttien liiketoiminnan ja matkustajakokemuksen kehittämisessä (Chutiphongdech & Phengkona, 2024). Esimerkiksi urheilun katselemisen tuominen lentokenttäympäristöön voi lisätä matkustajien viihtyvyyttä ja sitoutuvuutta. Keskeisenä johtopäätöksenä on, että lentokentät voivat toimia aktiivisina toimijoina tarjoamalla elämyksiä, jotka yhdistyvät matkustajien kiinnostuksen kohteisiin, kuten urheiluun ja urheilutapahtumiin.

Groothuisin ja Rotthoffin (2016, s. 23) katsaus toteaa samaa urheilutapahtumista kuin mitä urheiluseuroistakin. Jopa suur tapahtumilla on paikallistalouteen pieni tai olematon vaikutus. He puhuvat syrjäyttämisaikutuksesta, joka voi saada tapahtumasta ei-kiinnostuneita ihmisiä välttämään aluetta ja samalla syrjäyttää muiden kuin urheiluun liittyvien alojen sulkemisen tai ylikuormittumisen. Raso ja Cherubini (2023, s. 119) puhuvat urheilumatkailulla olevan positiivinen taloudellinen potentiaali todeten samalla pienillä ja suurilla urheilutapahtumilla olevan mahdollisuus tuottaa myönteisiä merkittäviä vaikutuksia alueen talouteen. Heidän esittelemästään tutkimuskirjallisuudesta (Raso & Cherubini, 2023, s. 116–119) käy kuitenkin ilmi, että ettenkin suurten urheilutapahtumien järjestäminen vaatii runsaasti resursseja ja sisältää suuren riskin. Resurssien valuminen pois alueelta tapahtuman seurauksena nähdään myös mahdollisena negatiivisena vaikutuksena.

4 Yhteenveto ja johtopäätökset

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni kohdistuu alueen elinvoimaisuuden käsitteeseen, jonka tarkasteltua edeltää alueen käsitteen teoreettinen jäsentely. Alue-käsitteeseen liittyvä tutkimuskirjallisuus tarjoaa laaja-alaisen perustan käsitteen ymmärtämiselle, sillä alueita on tarkasteltu tieteellisessä kirjallisuudessa jo yli neljän vuosisadan ajan. Alueen käsitteellistämisen keskeistä ymmärtää ne kriteerit, joiden perusteella tietty alue on rajattu ja määritelty tutkimuskohteeksi. Alue voidaan rajata esimerkiksi maantieteellisten, ilmastollisten, kulttuuristen tai taloudellisten ominaispiirteiden perusteella (Gregory & muut, 2009; Agnew 2012). Alueet tulee nähdä sosiaalisesti luotuina ilmiöinä, eivät luonnon tai muiden autonomisten prosessien tuotoksina. Alueen määrittely ja käsitteellistäminen toimivat välineinä alueen luonteen, merkityksen ja sen yhteyksien ymmärtämiseksi suhteessa laajempiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Merkittävästi haastavampaa on määritellä ja empiirisesti todentaa, milloin, miksi ja millä tavoin alue voidaan katsoa elinvoimaiseksi. Akateemisella kentällä vaikuttaa olevan varsin laaja ymmärrys siitä, ettei yksiselitteisestä määritelmästä ole kyse. Kootusti elinvoimaisuuden katsotaan olevan dynaaminen voima, joka muodostuu eri osatekijöistä, sitoutuneista toimijoista ja kyvystä mukautua (Paananen & muut, 2014; Aro & muut, 2023). Näitä osatekijöitä ovat esimerkiksi talous, työpaikat, koulutus, sijainti, innovaatiot, osallisuus ja yhteisöllisyys (Aro & muut, 2023; Jauhiainen & Huovari, 2013). Toimijoita voivat olla yritykset, jotka luovat talouskasvua, oppilaitokset, jotka tuottavat osaamista ja synnyttävät innovaatioita, sekä julkisen sektorin toimijat, joiden rooliin kuuluu palvelujen tarjoaminen ja asukkaiden osallisuuden vahvistaminen. Sosiaalinen pääoma, johon kuuluu paikallisidentiteetti ja yhteisöllisyys, nousee alueen elinvoimaisuuden tekijänä merkittävään rooliin etenkin urheiluseuroja ja -tapahtumia tarkastellessa.

Molemmista käsitteistä, alueesta ja elinvoimasta, nousee määrittelyn kannalta esiin joitakin ongelmallisuuksia. Yhden jakoperusteen soveltaminen alueen käsitteeseen on

mahdotonta, koska alueita on määritelty ja rajattu eri tavalla pitkin historiaa. Kukaan ei omista absoluuttista oikeutta määrittellä aluetta. Alueen käyttö ei välttämättä muutenkaan ole aina tiedostetusti motivoitua, sillä se saattaa auttaa luokittelemaan monimutkaisia kokonaisuuksia, mikä voi johtaa erimielisyyksiin ja väärinkäsityksiin.

Elinvoima on niin ikään ristiriitainen käsite, sillä se muuttaa merkitystään riippuen kontekstista. Käsitteen monitulkintaisuus ja sisältämä laaja osatekijäjoukko vaikeuttaa sen määrittelyä. Ottaen huomioon vielä, että tarkasteltaessa sitä alueen kontekstissa sen määrittely muuttuu entistä vaikeammaksi ja subjektiivisemmaksi. Myös selkeän englanninkielisen käsitteen puuttuminen ja näkemuserot voivat aiheuttaa sen, että käsitys elinvoimasta on Suomessa hyvin erilainen kuin muualla maailmassa.

Voidaan kysyä, missä määrin elinvoimaisuuden kaltaisten käsitteiden tarkkarajainen määrittely on ylipäättään tarkoituksenmukaista. Mielestäni elinvoimaisuuden ymmärtäminen on erityisen merkityksellistä aluekehityksen näkökulmasta. Tarkastelemalla ja vertailemalla elinvoimaisuuden osatekijöitä eri alueilla voidaan syventää ymmärrystä siitä, millaiset tekijät yhdessä rakentavat elinvoimaisuutta tietyntyyppisillä alueilla. Vaikka käsitteen tarkkarajainen määrittely saattaa olla teoreettisesti mahdotonta ja akateemisesti hedelmätöntä, alueiden välisten elinvoimaisuuserojen tutkiminen voi luoda pohjan ja paineen sekä alueelliselle vertailulle että politiikkatoimien suuntaamiselle. Tällainen tutkimus voi myös edistää kilpailuasetelman syntymistä ja tukea osatekijöiden tunnistamista tavalla, joka parantaa kansalaisten elämänlaatua.

Toinen tutkimuskysymykseni käsittelee urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutusta alueiden elinvoimaisuuteen. Urheiluseuroja on rankasti jaoteltuna kahdenlaisia. Toiset seurat ylläpitävät junioritoimintaa yhdessä tai useammassa urheilulajissa mahdollisen edustusjoukkueen ohessa, kun taas toiset ovat taas suurten liigojen organisaatioita, joilla on pelkästään ammattilaisjoukkue. Näiden organisaatioiden toiminnassa liiketoiminnalliset tavoitteet ovat keskeisessä asemassa. Esittelemäni

tutkimuskirjallisuus ja tapaustutkimukset sisältävät kumpaakin näistä kahdesta. Urheiluseuroilla nähdään olevan lukuisia positiivisia alueellisia vaikutuksia kuten turismi, yhteisöllisyys, paikkakuntaylpeys, liikuntaan kannustaminen, veto- ja pitovoimaisuuden lisääntyminen sekä kulutuksen ja kysynnän kasvu (Ritari, 2022; Groothuis & Rotthoff, 2016; Chikish & muut, 2019). Aineettomat hyödyt nousivat toistuvasti esiin tarkastelluissa tutkimuksissa. Yhteisöllisyyden ja paikkakuntaylpeyden lisäksi siihen sisältyy esimerkiksi identiteetti ja yhteenkuuluvuuden tunne. Tällaisten vaikutusten empiirinen mittaaminen on haastavaa, mikä tekee niiden yhteyden elinvoimaisuuteen epäselväksi. Urheiluseurojen tuottama aineellinen tai aineeton hyöty ei välttämättä realisoidu heidän omassa taloudellisessa tuloksessaan.

Positiivisista vaikutuksista huolimatta urheiluseuroilla nähdään olevan myös negatiivisia vaikutuksia tai ainakin aiempia olettamuksia vähäisempi vaikutus alueen elinvoimaisuuteen. Urheiluseurojen vaikutus alueen uuden taloudellisen arvon luomiseen ja työllisyyden lisäämiseen on tutkimusten mukaan rajallinen (Brachert, 2021; Groothuis & Rotthoff, 2016; Bradbury, 2022). Kulutus jatkuu pääosin paikallisten keskinäisenä tulonsiirtona. Urheiluseurojen kokonaistaloudellisen hyödyn katsotaan olevan usein pienempi kuin niihin käytetty summa esimerkiksi julkisena tukena. Urheiluseuroihin merkittävässä kytköksessä olevat urheiluareenat saattavat olla merkittävä politiikan väline. Näitä mittavia rakennushankkeita perustellaan ylipositiivisilla taloudellisilla laskelmilla, vetovoiman lisääntymisellä sekä imagon parantumisella ilman merkittävää tutkimusta (Ahlfeldt & Maennig, 2010; Alpenberg, 2020).

Urheilutapahtumien positiiviset vaikutukset ovat samansuuntaisia kuin urheiluseurojen. Esitellystä tutkimuskirjallisuudesta nousee esille aluetaloudelliset vaikutukset, imago ja yhteenkuuluvuus sekä turismi (Koivujoki-Hyökki, 2024; Miragaia & muut, 2022). Näiden lisäksi urheilutapahtumat voivat lisätä verkostoitumista sekä edistää yhteiskunnallisia teemoja, globaalia rauhaa ja kestäväää kehitystä (Banda & muut, 2025). Mitä

pienemmästä alueesta väkiluvullisesti on kyse, sitä selvemmin ja vahvemmin etenkin taloudelliset vaikutukset ilmenevät.

Urheilutapahtumilla havaitaan olevan useassa tapauksessa positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia, mutta ne saattavat olla suhteessa hyvin minimaalisia. Urheilutapahtumat näyttäytyvät usein lyhytkestoisina taloudellisina impulsseina ilman merkittäviä pitkäaikaisvaikutuksia. Jotkut tapahtumat aiheuttavat syrjäyttämisaikutuksen, jossa tapahtuma-alueella asuvat lähtevät tapahtuman ajaksi pois, jolloin osa kulutuksestakin siirtyy pois (Groothuis & Rotthoff, 2016; Storm & muut, 2020). Äärimmäinen esimerkki urheilutapahtumien kielteisistä vaikutuksista on Qatarin tapaus, jossa tapahtuman sijaintiin ovat vaikuttaneet lahjonta ja korruptio, ja työntekijöiden ihmisoikeuksia on laajalti loukattu. Näin megaurheilutapahtumia saatetaan käyttää keinona parantaa imagoa valtioissa, joissa ihmisoikeudet eivät vastaa länsimaista moraalikäsitystä.

Elinvoimainen alue muodostuu moninaisista osatekijöistä, joiden painoarvo vaihtelee aluekohtaisesti. Universaalia mallia alueellisen elinvoimaisuuden rakentamiseksi ei ole olemassa. Asettaessa urheiluseurat ja -tapahtumat alueen elinvoimaisuuden viitekehukseen on tässä kohtaa merkittävää pohtia, mitä osatekijöitä urheiluseurojen ja -tapahtumien voidaan odottaa ruokkivan ja toisaalta, mihin niillä on potentiaalia. Pesäpalloseura voi alle 10 000 ihmisen kunnassa olla merkittävin elinvoimaisuuden luoja monella tavalla, mutta puolen miljoonan ihmisen kaupungissa taloudellisesti mitätön toimija. Tällöin sen panos voi korostua aineettomina hyötyinä ja esimerkiksi ihmisten hyvinvoinnin edistäjänä liikunnan kautta. Pienemmillä paikkakunnilla urheilutapahtuma voi muodostua vuoden keskeisimmäksi tapahtumaksi, jolla rahoitetaan paikallisia palveluita, kun taas suurkaupungeissa sen merkitys voi rajoittua imagollisiin vaikutuksiin – joko myönteisiin tai kielteisiin.

Tässä kandidaatintutkielmassa esitellyn tutkimuksen perusteella katson urheiluseurojen ja -tapahtumien vaikutusten elinvoimaisuuteen olevan merkittävästi sidoksissa sijaintiin sekä alueen väkilukuun. Merkittävimmät toistuvat ja mahdolliset osatekijät sivuavat

taloutta sekä vaikeasti mitattavia aineettomia hyötyjä, kuten identiteettiä, yhteisöllisyyttä ja imagoa. Taloudelliset hyödyt vaikuttavat varsin rajallisilta, mutta teorian tasolla aineettomien hyötyjen mahdollisuudet ovat rajattomat. Aluekehityksessä ja elinvoiman lisäämisessä urheiluseuroja ja -tapahtumia tulisi tarkastella ensisijaisesti yhteisöllisestä näkökulmasta, ei taloudellisina yksikköinä. Tulevaisuuden tutkimusten kannalta olisikin olennaista selvittää, kuinka merkittävässä asemassa aineettomat hyödyt ovat erilaisten alueiden elinvoimaisuuden muodostumisessa tai ylläpitämisessä. Tällöin pääsisimme lähemmäksi totuutta siinä, missä suhteessa urheiluseurat ja -tapahtumat ovat merkityksellisiä alueen elinvoimaisuuden kannalta.

Johtopäätösten tekemistä hankaloittivat tutkimusten moninaisuus ja elinvoiman käsitteen monitulkintaisuus. Olisin voinut rajata tarkastelun esimerkiksi tiettyyn urheilulajiin tai alueeseen, mutta pidin tarkoituksenmukaisempaan aloittaa kokonaisvaltaisemmalla kirjallisuuskatsauksella. Sen avulla sain uusia ideoita ja näkökulmia elinvoiman tulkintaan tulevaisuutta silmällä pitäen. Myös oman näkökulmani muotoilu elinvoimasta kartuttaa sellaista ajattelullista pääomaa, jota voin hyödyntää palatessani aiheen pariin myöhemmin.

Lähteet

- Abbiasov, T. & Sedov, D. (2023). Do local businesses benefit from sports facilities? The case of major league sports stadiums and arenas. *Regional Science & urban Economics*. 2023, 98. <https://doi.org/10.1016/j.regsciurbeco.2022.103853>
- Agnew, J. A. (2012). Arguing with Regions. *Regional Studies*, 47(1), 6–17. <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.676738>
- Agnew, J. A., Mamadouh, V., & Secor, A. (2015). *The Wiley Blackwell Companion to Political Geography*. Newark: Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118725771>
- Ahlfeldt, G. M., & Maennig, W. (2010). Impact of sports arenas on land values: Evidence from Berlin. *The Annals of regional science*, 44(2), 205-227. <https://doi.org/10.1007/s00168-008-0249-4>
- Alpenberg, J. (2020). Motives and structure behind capital investments in ice hockey arenas - the Swedish way. *Sport in society*, 23(3), 416-432. <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1696527>
- Aro, T., Aro, R., Hanhela, T. & Laesterä, E. (2023). Alueiden väliset elinvoima-, vetovoima, ja pitovoimaerot. *KAKS - Kunnallisalan kehittämissäätö*. Noudettu 20.2.2025 osoitteesta <https://kaks.fi/julkaisut/alueiden-valiset-elinvoima-vetovoima-ja-pitovoimaerot/>
- Baldauf, S. (2010). Elinvoima uudistumisen edellytyksenä. Teoksessa: Nurmio, A. & Turkki, T. (Toim.) 2010. Elinvoimainen Suomi. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Helsinki. 23–30. Noudettu 21.2.2025 osoitteesta <https://www.sitra.fi/julkaisut/elinvoimainen-suomi/>
- Banda, D., Whitley, M. A., & Al Khori, N. (2025). Leveraging global south sports mega events to advance sport for development and peace theory and practice. *Sustainable Development*, 22(1), 811-822. <https://doi.org/10.1002/sd.3148>
- Bang, P. & O'Connor, P. (2022). The Psychology and Motivations of Sports Fans. *Journal of Student Research*. 11(3). <https://doi.org/10.47611/jsrhs.v11i3.3659>
- Baumeister, R. & Leary, M. (1997). Writing Narrative Literature Reviews. *Review of General Psychology*. 1. 311-320. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.1.3.311>

- Blomqvist Mickelsson, T. (2025). Sports clubs' role in community capacity development: illustrations from the Swedish sports movement. *Community Development Journal*, 60(1), 218–235. <https://doi.org/10.1093/cdj/bsad039>
- Brachert, M. (2021). Regional effects of professional sports franchises: Causal evidence from four European football leagues. *Regional Studies*, 55(2), 295-306. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1759794>
- Bradbury, J. C. (2022). Does hosting a professional sports team benefit the local community? Evidence from property assessments. *Economics of Governance*, 23(3-4), 219-252. <https://doi.org/10.1007/s10101-022-00268-z>
- Breivik, G. (2022). Sports as part of meaningful life. *Journal of the Philosophy of Sport*, 49(1). 19-36. <https://doi.org/10.1080/00948705.2021.1972814>
- Cai, X. (2020). Research on the Relationship Between Regional Vitality and Housing Prices. Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.200306.065>
- Chikish, Y., Humphreys, B. R., & Nowak, A. (2019). Sports Arenas, Teams and Property Values: Temporary and Permanent Shocks to Local Amenity Flows. *The journal of regional analysis & policy*, 49(1), 1-12. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3254241>
- Chutipongdech, T. & Phengkona, J. (2024) Strategic use of sports events for airport business development. *Journal of Convention & Event Tourism*, 25(4), 300-308. <https://doi.org/10.1080/15470148.2024.2366834>
- Delia, E. B., James, J. D., & Wann, D. L. (2022). Does Being a Sport Fan Provide Meaning in Life? *Journal of Sport Management*, 36(1), 45–55. <https://doi.org/10.1123/jsm.2020-0267>
- Elo, M. (2019). Urheilutapahtuman taloudellinen hyöty Salon seudulle. Opinnäytetyö. Turku AMK. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019060314525>
- Franjić, S. (2020). Sport and Money. *Journal of Physical Fitness, Medicine & Treatment In Sports*. 8(2). Noudettu 28.5.2025 osoitteesta <https://juniperpublishers.com/jpfmts/pdf/JPFMTS.MS.ID.555736.pdf>
- Gonzalez, E. (2024). The deaths of migrant workers in Qatar's 200 billion dollar procurements to host the 2022 World Cup have ignited a call for change. *Public Contract Law Journal*, 53(3), 687-709. Noudettu 18.5.2025 osoitteesta

<https://www.proquest.com/scholarly-journals/deaths-migrant-workers-qatars-200-billion-dollar/docview/3082681650/se-2>

- Gregory, D., Johnston, R., Pratt, G., Watts, M., & Whatmore, S. (2009). *The Dictionary of Human Geography*. Wiley-Blackwell. ISBN: 978-1-405-13288-6
- Grenman, K., Hyväkkä, J., Vehmas, K., Parviainen, P., Seisto, A., & Nordlund, E. (2019). Vitality in Research Literature and Digital Services. *International journal of scientific and technical research in engineering (IJSTRE)*, 4(1), 42-47. <http://www.ijstre.com/Publish/4102019/152530050.pdf>
- Groothuis, P. A., & Rotthoff, K. W. (2016). The Economic Impact and Civic Pride Effects of Sports Teams and Mega-Events: Do The Public and the Professionals Agree? *Economic affairs (Harlow)*, 36(1), 21-32. <https://doi.org/10.1111/ecaf.12156>
- Humphreys, B. R. (2023). Professional Sports Subsidies and Urban Congestion Externalities: Assessing 50 Years of Failed Urban Economic Development Policies. *Eastern Economic Journal*, 49(4), 457-474. <https://doi.org/10.1057/s41302-023-00245-2>
- Iltalehti. (2024). Kymiringistä levisi väärää tietoa – Nyt puhuu uusi omistaja. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta: <https://www.iltalehti.fi/muutlajit/a/b66cfce6-a24f-411a-8671-dd06ab53b425>
- Işıklar, S. (2017). Vitality of The Cities. *International Journal of Architectural Engineering Technology*, 4, 18-23. <https://doi.org/10.15377/2409-9821.2017.04.3>
- Jauhiainen, S. & Huovari, J. (2013). Kuntarakenne ja alueiden elinvoima – laskelmia väestöstä, työpaikoista ja kuntataloudesta. *KAKS - Kunnallisalan kehittämissäätiö*. Noudettu 20.2.2025 osoitteesta <https://kaks.fi/julkaisut/kuntarakenne-ja-alueiden-elinvoima-3/>
- Jiang, Y., Zhang, Y., Liu, Y., & Huang, Z. (2023). A review of urban vitality research in the Chinese world. *Transactions in Urban Data, Science, and Technology*, 2(2-3), 81-99. <https://doi.org/10.1177/27541231231154705>

- Jones, M., & Paasi, A. (2013). Guest Editorial: Regional World(s): Advancing the Geography of Regions. *Regional studies*, 47(1), 1-5. <https://doi.org/10.1080/00343404.2013.746437>
- Koivujoki-Hyökki, M. (2024) Elinvoimaa pesäpallosta: Valtakunnallisten pesäpalloleirien aluetaloudelliset vaikutukset. Tuotantotalouden diplomityö. LUT. LUTPub. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202401193472>
- Kuhmonen, T., Ahokas, I. & Ruotsalainen, J. (2013). Hankinnat osana kuntien elinvoiman johtamista. Tulevaisuuden Tutkimuskeskus. Tutu e-julkaisuja. 6/2013. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019052116422>
- Lertwachara, K., & Cochran, J. J. (2007). An Event Study of the Economic Impact of Professional Sport Franchises on Local U.S. Economies. *Journal of Sports Economics*, 8(3), 244-254. <https://doi.org/10.1177/1527002506286774>
- Loikkanen, H., Kilpeläinen, P., Kostianen, E., Laakso, S. & Susiluoto, I. (2007). Economic impacts of the Helsinki 2005 world championships in athletics. KIHU's publication series no. 7. ISBN: 978-952-5676-03-7. Noudettu 8.4.2025 osoitteesta [https://www.researchgate.net/publication/303104822 ECONOMIC IMPACTS OF THE HELSINKI 2005 WORLD CHAMPIONSHIPS IN ATHLETICS](https://www.researchgate.net/publication/303104822_ECONOMIC_IMPACTS_OF_THE_HELSINKI_2005_WORLD_CHAMPIONSHIPS_IN_ATHLETICS)
- Lähdemäki, R. (2011). Porin Ässien aluetaloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Pro-gradu -tutkielma. Turun yliopisto.
- Makkonen, T., Jolkkonen, A., Kahila, P., Lemponen, V. & Forsberg, P. (2019). Puhtia Pohjois-Karjalaan - Kuntien elinvoimaselvitys. SPATIA Raportteja 1/2019. Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia. Itä-Suomen yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-3046-0>
- Makkonen, T. & Kahila, P. (2021). Vitality policy as a tool for rural development in peripheral Finland. *Growth and change*. 52(2), 706-726. <https://doi.org/10.1111/grow.12364>
- Malm, C., Jakobsson, J., & Isaksson, A. (2019). Physical Activity and Sports-Real Health Benefits: A Review with Insight into the Public Health of Sweden. *Sports*, 7(5), 127. <https://doi.org/10.3390/sports7050127>

- Miragaia, D., Ferreira, J & Ribeiro, I. (2022). Can sports events contribute to public policy development strategies? *Managing sport and leisure*. 30(1), 1-20. <https://doi.org/10.1080/23750472.2022.2098172>
- MTV. (2020). Suomen F1-kisa lähempänä kuin luullaan? Kimi Räikkösen uralta tuttu pomo osoittanut kiinnostusta KymiRingiä kohtaan. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/suomen-f1-kisa-lahempana-kuin-luullaan-kimi-raikkosen-uralta-tuttu-pomo-osoittanut-kiinnostusta-kymiringia-kohtaan/7997134>
- Mustonen, M. (2022). Henkilöstön pysyvyys sosiaali- ja terveysalalla – Veto- ja pitovoimaan vaikuttavat tekijät. Opinnäytetyö. JAMK. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202205037005>
- Mäenpää, P. (2023) Pienet liikunta- ja urheiluseurat osana suomalaista seuratoimintaa : Toimintaprofiili, rooli ja merkitys. OKM. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:23. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-737-6>
- Mäki-Kahma, N. (2023). Veto- ja pitovoimatekijät taloushallinnon alan yrityksissä. Opinnäytetyö. SeAMK. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2023052714925>
- Owen, J. G. (2000). *Why cities subsidize sports: The value of teams, stadiums, and events*. The University of Iowa ProQuest Dissertations & Theses. Noudettu 14.4.2025 osoitteesta <https://www.proquest.com/dissertations-theses/why-cities-subsidize-sports-value-teams-stadiums/docview/304621440/se-2>
- Paajala, E. (2017). Hyvä hallinto urheiluseurassa. Opinnäytetyö. TAMK. Theseus. Noudettu 8.4.2025 osoitteesta https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137456/Paajala_Esko.pdf?sequence=1
- Paananen, H., Haveri, A. & Airaksinen, J. (2014). Kunta elinvoiman johtajana. Suomen Kuntaliitto. Noudettu 22.2.2025 <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2014/1632-kunta-elinvoiman-johtajana-acta-nro-255>
- Paasi, A. (2002) *Place and region: regional worlds and words*. *Progress in Human Geography* 26(6), 802–11. <https://doi.org/10.1191/0309132502ph404>

- Paasi, A. (2003). Region and Place: Regional Identity in Question. *Progress in Human Geography* 27(4), 475-485. <https://doi.org/10.1191/0309132503ph439pr>
- Parjanen, S. (2018). Yrittäjien näkemykset hiihdon maailmanmestaruuskilpailujen vaikutuksista Lahden keskustan elinvoimaisuuteen. *Matkailututkimus*. 14(1), 7-25. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta <https://journal.fi/matkailututkimus/article/view/73009>
- Pauni, M. (2012). Kuntien yhdistymisselvitys – edellytykset, organisointi ja prosessi. Suomen Kuntaliitto. Helsinki.
- Perry, J. L., & Kraemer, K. L. (1986). Research Methodology in the “Public Administration Review,” 1975-1984. *Public Administration Review*, 46(3), 215–226. <https://doi.org/10.2307/3110436>
- Pike, A. (2007). Whither regional studies? *Regional Studies*, 41(9), 1143-1148. <https://doi.org/10.1080/00343400701675587>
- Raso, G. & Cherubini, D. (2023). Sport tourism and regional economic development: A systematic review. *Scientific Journal of Sport and Performance*. 3. <https://doi.org/10.55860/JKWX7277>
- Rhoads, T. & Yongchen, Z. (2022). Sports team performance and revenue of out-of-stadium vending operations. *Applied economics letters*. 2022, 29(1), 8–11 <https://doi.org/10.1080/13504851.2020.1854661>
- Ritari, J. (2022) Pesäpallo kuntien elävöittäjänä: Tutkielma pesäpallon ja kuntien elinvoiman yhteydestä. Pro gradu -tutkielma. Vaasan yliopisto. Osuva. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022051335031>
- Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus?: johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Osuva. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-349-3>
- Salmivuori, E. (2022). Tutkimuskirjallisuuden tarjoamia määritelmiä ja tulkintoja alueiden elinvoimasta sekä maaseudun elinvoimaisuustekijöistä. *Maaseutututkimus*, 30(1), 88–107. <https://doi.org/10.51807/maaseutututkimus.119797>

- Seippel, Ø. (2006). The Meanings of Sport: Fun, Health, Beauty or Community? *Sport in Society*, 9(1), 51–70. <https://doi.org/10.1080/17430430500355790>
- Storm, R. K., Jakobsen, T. G., & Nielsen, C. G. (2020). The impact of Formula 1 on regional economies in Europe. *Regional Studies*, 54(6), 827–837. <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1648787>
- Tuan, Y. (1977). *Space and place: The perspective of experience*. University of Minnesota Press.
- YLE. (2022). Porin kaupunki ostaa kaikki jäähalliyhtiön osakkeet Ässien taloudellisten vaikeuksien helpottamiseksi. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/3-12310761>
- Yoshida, M., Sato, M. & Doyle, J. (2023). Feeling Vital by Watching Sport. *Journal of Sport Management*, 37(4), 229–242. <https://doi.org/10.1123/jsm.2021-0174>
- Zawadzki, K. (2022). Social perception of technological innovations at sports facilities. *The European Journal of Social Science Research*, 35(2), 346–366. <https://doi.org/10.1080/13511610.2021.1937070>